

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΕΥΧΟΣ 17 – ΙΟΥΝΙΟΣ 2009

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Τα θέματα που παρουσιάζονται σε αυτό το τεύχος της Οικονομικής Έρευνας είναι η ανάλυση της εξέλιξης των τιμών των κατοικιών, το μισθολογικό χάσμα ανδρών-γυναικών, οι μέθοδοι πρόβλεψης του πληθωρισμού και της ανάπτυξης και η εφαρμογή του «πλαισίου αξιολόγησης της Λισσαβόνας» με τα δεδομένα της κυπριακής οικονομίας.

Με βάση οικονομική ανάλυση δεδομένων που συλλέχθηκαν από διαφημίσεις κατοικιών προς πώληση στον ημερήσιο τύπο την περίοδο 1988-2008, προέκυψε ότι οι βασικοί παράγοντες που προσδιόρισαν τη ζήτηση κατοικίας στην Κύπρο ήταν ο πληθυσμός, το κατά κεφαλή ΑΕΠ και το κατασκευαστικό κόστος. Η ραγδαία αύξηση των τιμών των κατοικιών στην Κύπρο είναι απίθανο να συνεχιστεί στο προβλεπτό μέλλον, όμως εξίσου απίθανη είναι και η κατάρρευση των τιμών.

Η Κύπρος έχει το δεύτερο πιο ψηλό μισθολογικό χάσμα ανδρών-γυναικών στη ΕΕ με 24%. Το ΚΟΕ μελέτησε το εν λόγω θέμα και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, σε αντίθεση με τις περισσότερες άλλες χώρες της ΕΕ, το μισθολογικό χάσμα στην Κύπρο δεν εξηγείται τόσο από διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών που σχετίζονται με την ηλικία ή την εκπαίδευσή τους, αλλά από διαφορές που είναι δυνατό να ερμηνευτούν ως διακρίσεις κατά των γυναικών.

Το ΚΟΕ διεξάγει έρευνα για τον εντοπισμό του καταλληλότερου μοντέλου για την πρόβλεψη των μελλοντικών επιπέδων πληθωρισμού και οικονομικής ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας. Για το σκοπό αυτό συλλέχθηκαν δεδομένα για 137 μεταβλητές που αφορούν την οικονομία. Στα υπό εξέταση οικονομικά μοντέλα περιλαμβάνονται μοντέλα που λαμβάνουν υπόψη τις προηγούμενες τιμές των μεταβλητών, καθώς και άλλα που επιτρέπουν την κατάλληλη ομαδοποίηση και συγκέντρωση μεγάλου αριθμού χρονοσειρών σε λίγους εκτιμημένους δείκτες.

Βασικοί στόχοι της Συνθήκης της Λισσαβόνας είναι η δημιουργία μιας ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής οικονομίας βασισμένης στη γνώση, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, κοινωνική συνοχή και σεβασμό προς το περιβάλλον. Το ΚΟΕ διεξάγει ανάλυση και κριτικό σχολιασμό της μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των εθνικών πολιτικών και προβαίνει σε εισηγήσεις για βελτίωση της μεθοδολογίας με βάση την εμπειρία από τη συλλογή των αντίστοιχων δεδομένων της κυπριακής οικονομίας.

Σε αυτό το τεύχος:

• Οι τιμές των κατοικιών στην Κύπρο	2
• Μισθολογικό χάσμα ανδρών-γυναικών στην Κύπρο και ΕΕ	3
• Προβλέψεις για πληθωρισμό και ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας	4
• Αναλυτική διερεύνηση του «πλαισίου αξιολόγησης της Λισσαβόνας»	5
• Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών	6
• Νέα του Τμήματος Οικονομικών	7
• Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών	8

Οι τιμές των κατοικιών στην Κύπρο

Π. Πασιαρδής και Χ.Σ. Σάββα

Την περίοδο πριν από την τελευταία οικονομική κρίση παρατηρήθηκε μια μεγάλη αύξηση στις τιμές των κατοικιών στην Κύπρο, ιδιαίτερα την περίοδο 2002-08. Σε ποιους παράγοντες μπορεί να αποδοθεί αυτή η αύξηση των τιμών των κατοικιών; Αυτό το ερώτημα προσπαθεί να απαντήσει μελέτη του ΚΟΕ, η οποία στηρίζεται σε οικονομετρική ανάλυση στοιχείων που συλλέχθηκαν από διαφημίσεις κατοικιών προς πώληση στον ημερήσιο τύπο την περίοδο 1988-2008.¹

Ο Πίνακας 1 δείχνει την ελαστικότητα (βαθμό ευαισθησίας) των τιμών των κατοικιών για διάφορες μεταβλητές. Ο πληθυσμός είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει θετικά τις τιμές των κατοικιών – και ακολουθούν: το κατασκευαστικό κόστος (υλικών και εργατικών), το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), τα δάνεια και η αγοραστική δύναμη της στερλίνιας έναντι του ευρώ. Αντίθετα, οι ξένοι εργάτες, το επιτόκιο δανεισμού και οι αποδόσεις του χρηματιστηρίου επηρεάζουν αρνητικά, αλλά σε μικρό βαθμό, τις τιμές των κατοικιών.

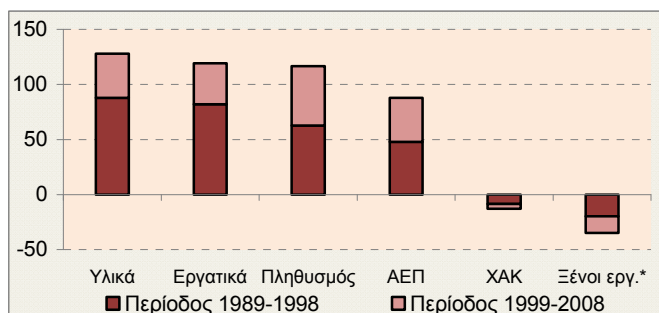
Πίνακας 1: Επίδραση μακροοικονομικών μεταβλητών

Μεταβλητή:	Ελαστικότητα
Πληθυσμός	3,374
Δείκτης κόστους κατασκευαστικών υλικών	1,123
Δείκτης κόστους εργασίας	0,840
Κατά κεφαλή ΑΕΠ	0,588
Ισοτιμία ευρώ με αγγλική στερλίνα	0,246
Ξένοι εργάτες	-0,102
Επιτόκιο δανεισμού	-0,001
Δείκτης τιμών χρηματιστηρίου Κύπρου	-0,079

Συνδυάζοντας το βαθμό στον οποίο μια μεταβλητή επιδρά στις τιμές (ελαστικότητα) με το μέγεθος της αλλαγής της, προκύπτει η συνεισφορά αυτής της μεταβλητής στην αλλαγή των τιμών των κατοικιών. Το ύψος της στήλης στο Διάγραμμα 1 δείχνει τη συνολική συνεισφορά της αντίστοιχης μεταβλητής την περίοδο 1988-2008, που είναι το άθροισμα της συνεισφοράς της στις υπο-περιόδους, 1988-1998 και 1999-2008. Η αύξηση του κατασκευαστικού κόστους, του πληθυσμού και του κατά κεφαλή ΑΕΠ είχαν τη μεγαλύτερη συνεισφορά στις αυξήσεις των τιμών των κατοικιών στην Κύπρο την περίοδο 1988-2008. Μεταξύ 1988 και 1998 η συνεισφορά του κατασκευαστικού κόστους στις αυξήσεις των τιμών των κατοικιών ήταν μεγαλύτερη από ό,τι μεταξύ 1999 και 2008, ενώ η συνεισφορά του πληθυσμού και του ΑΕΠ ήταν περίπου η ίδια στις δύο περιόδους. Η συγκράτηση της αύξησης των τιμών λόγω των ξένων

εργατών ήταν σχετικά μικρή, ενώ ακόμα πιο μικρή ήταν η συνεισφορά του ΧΑΚ, που – υπό κανονικές συνθήκες – λειτουργεί ως κανάλι εναλλακτικής επένδυσης.

Διάγραμμα 1: Συνεισφορά στην αύξηση των τιμών 1988-2008

Η πρόσφατη οικονομική κρίση έδειξε πόσο οι ‘πυραμίδες’ στεγαστικών δανείων μειωμένης εξασφάλισης (subprime mortgage debt) μπορούν να βλάψουν την οικονομία, ακόμη και σε χώρες που δεν είναι άμεσα εκτεθειμένες σε τέτοιες ‘τοξικές’ επενδύσεις – όπως η Κύπρος – λόγω της αβεβαιότητας που διαχέει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Σε αυτό το κλίμα αβεβαιότητας είναι εύλογο να διερωτάται κανείς πώς θα κινηθούν οι τιμές των κατοικιών στο μέλλον. Η έρευνα του ΚΟΕ δεν απαντά σε αυτό το ερώτημα, όμως μπορεί να δώσει κάποιες ενδείξεις, πάντα με την επιφύλαξη ότι οι εκτιμήσεις για το μέλλον απλά αναπαράγονται βάσει του πώς κινήθηκαν οι τιμές στο παρελθόν και εμπεριέχουν το στοιχείο του ‘διαρθρωτικού’ και στατιστικού λάθους. Επίσης, αφορούν στο μέσο όρο και, επομένως, δεν αντανακλούν τις ιδιαιτερότητες εξειδικευμένων τομέων της αγοράς, π.χ. τουριστικές κατοικίες.

Με αυτές τις επιφυλάξεις θα έλεγε κανείς ότι η ραγδαία αύξηση των τιμών των κατοικιών στην Κύπρο είναι απίθανο να συνεχιστεί στο προβλεπτό μέλλον. Οι δύο από τους τρεις πιο σημαντικούς παράγοντες που οδήγησαν στις μεγάλες αυξήσεις των τιμών των κατοικιών, ο πληθυσμός και το κατά κεφαλή ΑΕΠ, δεν αναμένεται να επανέλθουν σύντομα στους ψηλούς ρυθμούς αύξησης της περιόδου πριν από την οικονομική κρίση. Το ίδιο μπορεί να πει κανείς και για τον τρίτο παράγοντα, το κατασκευαστικό κόστος· ωστόσο, δεν πρέπει να αγνοήσει κανείς το ενδεχόμενο η έξοδος από την παγκόσμια οικονομική κρίση να συνοδευτεί με πληθωρισμό. Τέλος, οι φόβοι ότι οι τιμές των κατοικιών στην Κύπρο θα καταρρεύσουν ευσταθούν τόσο λίγο όσο και οι φόβοι ότι θα διαφοροποιηθούν δραστηρικά οι βασικοί παράγοντες που προσδιορίζουν τη ζήτηση κατοικίας στην Κύπρο, δηλαδή ο πληθυσμός, το κατά κεφαλή ΑΕΠ και το κατασκευαστικό κόστος.

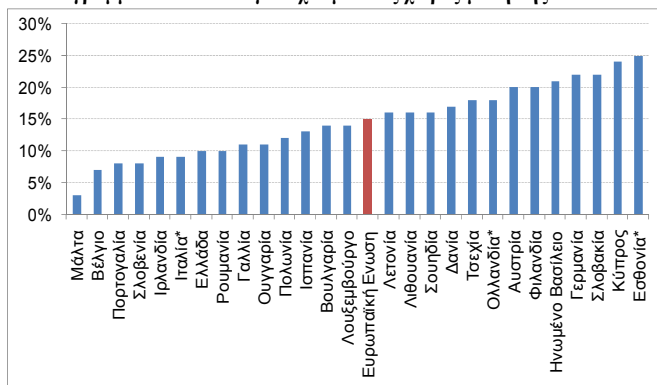
¹ Pashardes P. and C.S. Savva, “Factors Affecting House Prices in Cyprus: 1988-2008”, *Cyprus Economic Policy Review*, Vol. 3, No 1, June 2009.

Μισθολογικό χάσμα ανδρών-γυναικών στην Κύπρο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Κ.Βραχίμης, Π.Πασιαρδής, Α.Πολυκάρπου και Α.Χριστοφίδης

Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται αναλυτικά το μισθολογικό χάσμα (δηλαδή η διαφορά στο μέσο ωριαίο μισθό) ανδρών-γυναικών στις 27 χώρες-μέλη της ΕΕ το 2006. Η Κύπρος έχει το δεύτερο πιο ψηλό μισθολογικό χάσμα ανδρών-γυναικών στη ΕΕ μετά την Εσθονία με 24%. Περίπου μισές από τις χώρες της ΕΕ έχουν μισθολογικό χάσμα χαμηλότερο από το 15%, που είναι ο μέσος όρος της ΕΕ-27. Η Μάλτα έχει το χαμηλότερο μισθολογικό χάσμα με 3% και ακολουθεί το Βέλγιο με 7%. Ανάμεσα στις χώρες με το ψηλότερο μισθολογικό χάσμα (πάνω από 20%), εκτός από τη Κύπρο και τη Εσθονία, είναι η Αυστρία, η Φινλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Σλοβακία.

Διάγραμμα 1: Μισθολογικό χάσμα στις χώρες-μέλη της ΕΕ-27¹

Πηγή: Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, Στατιστικές Εργασίας.

Ο πιο χαμηλός μισθός μιας ομάδας εργαζομένων δεν σημαίνει αυτόματα και διακρίσεις εναντίον τους, με την έννοια ότι μια μισθολογική διαφορά δυνατόν να οφείλεται σε δημογραφικά και άλλα χαρακτηριστικά του ατόμου (ηλικία, εκπαίδευση, επάγγελμα κλπ) που αντανακλούν τα προσόντα και την παραγωγικότητά του. Το ΚΟΕ μελέτησε το εν λόγω θέμα και διαχώρισε τη διαφορά στους μισθούς των ανδρών και γυναικών στην Κύπρο και άλλες χώρες της ΕΕ (α) στο μέρος που εξηγείται από τα χαρακτηριστικά του εργαζομένου και (β) στο μέρος που δεν εξηγείται από τα εν λόγω χαρακτηριστικά και δυνατόν να οφείλεται σε διακρίσεις.

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ανάλυσής μας.² Το μισθολογικό χάσμα που οφείλεται στα χαρακτηριστικά (εκπαίδευση, ηλικία, επάγγελμα κλπ) είναι ως επί το πλείστον αρνητικό ή πολύ μικρό. Αυτό σημαίνει ότι, κατά μέσο όρο, οι γυναίκες υπερτερούν ή έχουν παρόμοια προσόντα με τους

άνδρες. Ωστόσο, η αμοιβή τους είναι πιο χαμηλή από τους άνδρες σε όλες τις χώρες, λόγω του ότι μειονεκτούν σημαντικά στο μέρος της μισθολογικής διαφοράς που δεν εξηγείται από τα χαρακτηριστικά και, όπως είπαμε προηγουμένως, δυνατόν να αντανακλά σε διακρίσεις κατά των γυναικών. Εστιάζοντας την προσοχή μας σε αυτό το μέρος της μισθολογικής διαφοράς ανδρών-γυναικών, παρατηρούμε ότι η κατάταξη των χωρών αλλάζει:

- Χώρες με μικρό μέσο μισθολογικό χάσμα ανδρών-γυναικών όπως η Πορτογαλία, βρίσκονται ανάμεσα στις χώρες με τις ενδεχομένως μεγαλύτερες μισθολογικές διακρίσεις εναντίον των γυναικών.
- Άλλες χώρες, όπως η Ολλανδία και η Φινλανδία, έχουν σχετικά μεγάλο μισθολογικό χάσμα ανδρών-γυναικών, όμως αυτό οφείλεται περισσότερο σε διαφορές στα χαρακτηριστικά των δύο φύλων παρά σε διακρίσεις που δυνατόν να γίνονται εναντίον των γυναικών.
- Αντίθετα, στην Κύπρο, το μεγάλο μισθολογικό χάσμα ανδρών-γυναικών δεν εξηγείται από διαφορές στα χαρακτηριστικά, αλλά από διαφορές που δυνατόν να ερμηνευτούν ως διακρίσεις κατά των γυναικών.

Πίνακας 1: Μισθολογικό χάσμα ανά χώρα

Χώρα	Μέσος όρος	Εξηγείται από χαρακτηριστικά:	
		Ναι	Όχι
Πορτογαλία	3,29%	-18,70%	22,01%
Σλοβενία	5,82%	-10,41%	16,24%
Ισπανία	7,45%	-10,09%	17,53%
Ιταλία	8,66%	-4,68%	13,34%
Πολωνία	9,90%	-10,05%	19,95%
Ιρλανδία	10,37%	-7,22%	17,59%
Βέλγιο	10,38%	2,82%	7,55%
Σλοβακία	11,59%	-3,31%	14,90%
Γαλλία	11,72%	1,81%	9,91%
Ουγγαρία	12,04%	-12,01%	24,05%
Δανία	13,06%	0,39%	12,67%
Ελλάδα	13,55%	-3,03%	16,59%
Λιθουανία	15,37%	-6,35%	21,73%
Λουξεμβούργο	15,49%	-2,17%	17,65%
Ολλανδία	17,36%	5,43%	11,93%
Σουηδία	18,50%	0,42%	18,08%
Ην. Βασίλειο	19,95%	2,78%	17,17%
Φινλανδία	20,37%	5,05%	15,33%
Γερμανία	20,92%	5,26%	15,65%
Τσεχία	22,20%	-1,21%	23,44%
Αυστρία	22,28%	1,59%	20,69%
Κύπρος	23,63%	2,52%	21,12%
Εσθονία	28,46%	1,21%	27,24%
ΕΕ-25	14,89%	-2,61%	17,49%

Η έρευνα του ΚΟΕ βρίσκεται σε εξέλιξη και περισσότερα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν σε άρθρο που θα κυκλοφορήσει στη σειρά Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής εντός του 2009.³

¹ Για τις χώρες με «*» χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία για το 2005.

² Στην ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία “EUSILC UDB 2006 – version 1 of March 2008”.

³ Βραχίμης, Κ., Π. Πασιαρδής, Α. Πολυκάρπου και Α. Χριστοφίδης, «Μισθολογικό χάσμα ανδρών-γυναικών στην Κύπρο και ΕΕ». Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής (υπό έκδοση).

Οι εκ των προτέρων ακριβείς προβλέψεις των διαφόρων μακροοικονομικών μεταβλητών σε κάθε οικονομία είναι ένα θέμα μεγάλου ενδιαφέροντος. Είναι ενδιαφέρον όχι μόνο για τους φορείς χάραξης πολιτικής, οργανισμούς και μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά και για τους ιδιώτες / νοικοκυριά. Από την πλευρά των υπευθύνων για τη χάραξη πολιτικής, είναι σημαντικές για την έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή κατάλληλης νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής, ενώ από την πλευρά των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, είναι πολύ σημαντικές για τον καλύτερο σχεδιασμό των προϋπολογισμών τους.

Η πρόκληση για ακριβείς προβλέψεις (κυρίως όσον αφορά στον πληθωρισμό και στην οικονομική ανάπτυξη) είναι ιδιαίτερα σημαντική για μια μικρή, ανοικτή οικονομία, η οποία είναι ευάλωτη σε εξωγενείς παράγοντες (όπως για παράδειγμα οι οικονομικές κρίσεις). Μια τέτοια οικονομία αποτελεί και η περίπτωση της Κύπρου, με τους εξωγενείς παράγοντες να έχουν μεγάλες επιπτώσεις στην οικονομική του ανάπτυξη του νησιού.

Μέχρι στιγμής, πληροφορίες σχετικά με τα μελλοντικά επίπεδα διαφόρων μακροοικονομικών μεταβλητών παρέχονται μόνο από το Υπουργείο Οικονομικών, μέσω βραχυπρόθεσμων εκτιμήσεων, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται κυρίως σε υπολογισμούς που λαμβάνουν υπόψη την απλή παρακολούθηση διαφόρων μακροοικονομικών μεταβλητών και όχι στα αποτελέσματα οικονομετρικών αναλύσεων.

Με αφορμή λοιπόν τα πιο πάνω, το ΚΟΕ διεξάγει έρευνα για τον εντοπισμό του καταλληλότερου μοντέλου και τη χρησιμοποίηση των καταλληλότερων μεταβλητών με σκοπό την καλύτερη πρόβλεψη των μελλοντικών επιπέδων πληθωρισμού και οικονομικής ανάπτυξης (όπως αυτά αποτυπώνονται από το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή – ΔΤΚ – και το Πραγματικό Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν – ΑΕΠ) της Κυπριακής οικονομίας.

Για το σκοπό αυτό συλλέξαμε δεδομένα για 137 μεταβλητές που αφορούν την Κυπριακή οικονομία. Στις μεταβλητές αυτές περιλαμβάνονται στοιχεία που αφορούν κυρίως το ΑΕΠ, τον πληθωρισμό και διάφορες υποκατηγορίες τους, καθώς και στοιχεία που αποτυπώνουν την τάση της παγκόσμιας οικονομίας (π.χ. η τιμή του πετρελαίου, των σιτηρών, του χρυσού κλπ.). Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται οι διάφοροι τομείς από τους οποίους συλλέχθηκαν οι μεταβλητές

και ο αριθμός των μεταβλητών που αντιστοιχεί σε κάθε τομέα.¹

Πίνακας 1: Κατηγορίες μεταβλητών του δείγματος

Κατηγορία	Αριθμός Μεταβλητών
Προϊόν και Εισόδημα	58
Εργασία	20
Εμπόριο και Τουρισμός	6
Πιστωτικά Αποθέματα	4
Δείκτης Τιμών	25
Δείκτης Χρηματιστηρίου	5
Επιτόκια	7
Συναλλαγματική Ισοτιμία	5
Διεθνής Οικονομία	7

Στα υπό εξέταση οικονομετρικά μοντέλα περιλαμβάνονται μοντέλα που λαμβάνουν υπόψη τις προηγούμενες τιμές των υπό εξέταση μεταβλητών, καθώς και ένα μοντέλο που επιτρέπει την ομαδοποίηση / συγκέντρωση μεγάλου αριθμού χρονοσειρών σε ένα σχετικά μικρό σύνολο από εκτιμημένους δείκτες (factors). Με άλλα λόγια, οι δείκτες αυτοί περιγράφουν τη γενική τάση της οικονομίας, όπως αυτή προκύπτει από το σύνολο των μεταβλητών και ως εκ τούτου, χρησιμοποιώντας πληροφορίες βασισμένες σε αυτούς τους δείκτες, είναι δυνατή η βελτίωση των προβλέψεων σχετικά με τις μακροοικονομικές μεταβλητές.

Με βάση τις πρώτες εκτιμήσεις, για χρονικό ορίζοντα προβλέψεων ενός, δύο και τεσσάρων τριμήνων, το μοντέλο με τους εκτιμημένους δείκτες δίνει τις καλύτερες προβλέψεις για τα μελλοντικά επίπεδα του ΑΕΠ. Όσον αφορά τα μελλοντικά επίπεδα του πληθωρισμού, διάφορες υποκατηγορίες του δείκτη τιμών καταναλωτή, ο δείκτης του εργατικού κόστους και ο αριθμός των αδιάθετων θέσεων εργασίας βοηθούν στην επίτευξη καλύτερων προβλέψεων.

Φυσικά τα αποτελέσματα αυτά αποτελούν απλά ενδείξεις για τη μελλοντική πορεία της οικονομίας και βρίσκονται πάντοτε υπό αναθεώρηση. Για αυτό η ερμηνεία τους πρέπει να γίνεται με τις απαραίτητες επιφυλάξεις. Εκτενέστερη περιγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων της μελέτης θα γίνει σε δοκίμιο του ΚΟΕ που αναμένεται να εκδοθεί στο προσεχές μέλλον.²

¹ Περισσότερες πληροφορίες για τη βάση δεδομένων θα δοθούν σε δοκίμιο του ΚΟΕ που βρίσκεται υπό έκδοση.

² Κοντολαίμης Ζ., Ν. Πασιουρτίδου, Χ.Σ. Σάββα και Α. Τσιακλής, «Προβλέποντας το Τελικό Προϊόν και τον Πληθωρισμό της Κυπριακής Οικονομίας». Δοκίμιο Οικονομικής Ανάλυσης (υπό έκδοσης).

Αναλυτική διερεύνηση του «πλαισίου αξιολόγησης της Λισσαβόνας» *Α. Χριστοφίδης και Μ. Μιχαήλ*

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας υπογράφηκε το Μάρτιο του 2000. Βασικοί στόχοι της είναι η δημιουργία μιας ανταγωνιστικής Ευρωπαϊκής οικονομίας βασισμένης στη γνώση και η οικονομική ανάπτυξη των χωρών-μελών με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, κοινωνική συνοχή και σεβασμό προς το περιβάλλον. Με βάση τις Ενιαίες Αρχές (Integrated Guidelines) και τους στόχους οικονομικής πολιτικής που τέθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η κάθε χώρα-μέλος εκδίδει το Εθνικό Μεταρρυθμιστικό της Πρόγραμμα, το οποίο κατόπιν αξιολογείται από το Συμβούλιο. Η αξιολόγηση καταλήγει σε εισηγήσεις προς την κάθε χώρα-μέλος.

Λόγω της πολυπλοκότητας της διαδικασίας, του αυξανόμενου αριθμού στόχων αλλά και των χωρών-μελών, η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής (Economic Policy Committee) δημιούργησε τον Οκτώβριο του 2006 μια ομάδα εργασίας για τη Μεθοδολογία της Λισσαβόνας (LIME working group), με κύριο στόχο τη δημιουργία ενός αναλυτικού πλαισίου που θα αξιολογεί με διαφάνεια την πορεία της κάθε οικονομίας, τις οικονομικές επιδράσεις των μεταρρυθμίσεων και τις προβληματικές περιοχές πολιτικής για την κάθε χώρα. Η ομάδα αυτή δημιούργησε το Πλαίσιο Αξιολόγησης της Λισσαβόνας (Lisbon Assessment Framework – LAF), το οποίο αποτελεί και το αντικείμενο της μελέτης αυτής*. Στόχος της μελέτης, είναι η περιγραφή και ο κριτικός σχολιασμός της μεθοδολογίας του LAF, καθώς, επίσης, και κάποιες εισηγήσεις για βελτίωση.

Σε γενικές γραμμές το Πλαίσιο Αξιολόγησης της Λισσαβόνας αποτελείται από τρία μέρη:

- (α) Την ανάλυση του ΑΕΠ και της παραγωγικότητας με τη χρήση Growth Accounting (GDP performance).
- (β) Την ανάλυση, με τη χρήση δεικτών, 20 τομέων πολιτικής, σε θέματα που αφορούν την αγορά εργασίας, αγορά προϊόντων και κεφαλαίου, τον τομέα έρευνας και ανάπτυξης και τα μακροοικονομικά (Policy performance).
- (γ) Την αναγνώριση πιθανής συσχέτισης μεταξύ της απόδοσης των περιοχών πολιτικής και των συστατικών μερών του ΑΕΠ (Screening exercise).

Το LAF συνοδεύεται από μια αυτοματοποιημένη βάση δεδομένων τύπου Microsoft Excel ειδικά διαμορφωμένη (LAF Maquette), η οποία περιέχει όλα τα δεδομένα και τους υπολογισμούς που χρειάζονται για τα πιο πάνω, για όλες τις χώρες-μέλη.

Μερικές από τις αδυναμίες της μεθοδολογίας επισημαίνονται αναλυτικά στη μελέτη μας. Η ανυπαρξία στατιστικών στοιχείων για κάποιες χώρες ή για κάποιους σημαντικούς δείκτες, ή διάφορα λάθη μέτρησης που παρουσιάζονται μπορεί να οδηγήσουν σε παραπλανητικά αποτελέσματα για τη χώρα. Επίσης, η αξιολόγηση δεν αντανακλά πολλές φορές τις τελευταίες οικονομικές μεταρρυθμίσεις λόγω ανυπαρξίας πρόσφατων στατιστικών στοιχείων. Επιπλέον στο LAF δεν καλύπτονται όλες οι διαστάσεις που καθορίζει η Στρατηγική της Λισσαβόνας, ούτε όλα τα σημαντικά ζητήματα μιας οικονομίας. Κύριο πρόβλημα αποτελεί και το ότι δεν λαμβάνεται υπόψη η διαφορετικότητα των χωρών από πλευράς δομής της οικονομίας και παρούσας οικονομικής κατάστασης της χώρας. Επιπρόσθετα, η συσχέτιση μεταξύ της απόδοσης των περιοχών πολιτικής και των συστατικών στοιχείων του ΑΕΠ δεν είναι πάντα ξεκάθαρη, πράγμα που καθιστά το τρίτο μέρος του LAF αμφισβητήσιμο.

Τέλος, παρέχονται και κάποιες πρακτικές εισηγήσεις για βελτίωση της μεθοδολογίας.

Στη μελέτη αναφέρονται και παραδείγματα δεικτών που παρουσιάζουν πρόβλημα στην περίπτωση της Κύπρου με βάση τη μέχρι τώρα έρευνα. Για παράδειγμα, η απόδοση του δείκτη «Απόφοιτοι πανεπιστημίου στις επιστήμες και τεχνολογία», αξιολογείται ως πολύ κακή σε σχέση με το μέσο όρο των 15 παλαιών χωρών-μελών της ΕΕ (-19,43), ενώ στην πραγματικότητα είναι ουδέτερη (0,3). Αυτό οφείλεται σε λανθασμένη μέτρηση των Κύπριων αποφοίτων, αφού στον επίσημο αριθμό δεν περιλαμβάνονται οι φοιτητές εξωτερικού που αποτελούν τα δύο τρίτα του συνολικού αριθμού των Κύπριων σπουδαστών.

Με βάση την τελευταία αξιολόγηση της Κύπρου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η μοναδική εξειδικευμένη εισήγηση για την Κύπρο (Country Specific Recommendation) είναι η συνέχιση των προσπαθειών επέκτασης των ευκαιριών δια βίου μάθησης. Ο τομέας της Δια Βίου Μάθησης όπως αξιολογείται στο LAF φαίνεται να αντιμετωπίζει προβλήματα ακρίβειας των στατιστικών δεδομένων για την Κύπρο, κάτι που οδηγεί σε υποεκτίμηση της απόδοσής του σε σχέση με το μέσο όρο των ΕΕ15. Τα αποτελέσματα της αναλυτικής μελέτης των δεικτών του LAF δεν παρουσιάζονται στην υπό έκδοση μελέτη, αλλά ο έλεγχος και η ανάλυση των δεικτών συνεχίζεται.

* Η μελέτη θα κυκλοφορήσει προσεχώς στην αγγλική γλώσσα σε Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής του Κέντρου Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου: Christofides L.N. and M. Michael, "An Investigation of the Lisbon Assessment Framework (LAF) Methodology".

Συμμετοχή σε Νέα Ερευνητικά Προγράμματα

Το ΚΟΕ από τον Δεκέμβριο του 2009 θα είναι μέλος του προγράμματος Euromod. Το Euromod είναι ένα μοντέλο φοροπαροχών το οποίο περιλαμβάνει ερευνητές από τις 15 παλαιές χώρες-μέλη της ΕΕ, καθώς και από 4 νέα μέλη, της Κύπρου συμπεριλαμβανομένης. Το Euromod παρέχει εκτιμήσεις για τις διανεμητικές επιδράσεις των αλλαγών στις προσωπικές φορολογικές πολιτικές και πολιτικές μεταβιβάσεων, σε σχέση με (α) τον προσδιορισμό αλλαγών στις πολιτικές, (β) την εφαρμογή των εισοδηματικών περιορισμών και (γ) την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων – καθένα από τα οποία λαμβάνει χώρα είτε σε εθνικό είτε σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επομένως, το Euromod είναι σημαντικό τόσο στην αξιολόγηση των επιδράσεων των αλλαγών στις κοινωνικές πολιτικές όσο και στην κατανόηση του πώς διαφορετικές πολιτικές σε διάφορες χώρες μπορούν να συμβάλουν στους κοινούς στόχους. Το Euromod έχει χρησιμοποιηθεί για να δώσει απαντήσεις σε πολλές ερευνητικές και πολιτικές ερωτήσεις. Μερικά από τα τρέχοντα ερευνητικά προγράμματα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- [AIM-AP \(Accurate Income Measurement for the Assessment of Public Policies\)](#) το οποίο είναι ένα ενσωματωμένο ερευνητικό πρόγραμμα που σκοπό έχει τη βελτίωση της σύγκρισης και την εφαρμογή εργαλείων, μεθόδων και στοιχείων για τη μέτρηση του εισοδήματος.
- [The European Observatory on Demography and the Social Situation \(SSO\)](#), το οποίο συμμετέχει στην παρακολούθηση του δικτύου Euromod και στην καταγραφή των τάσεων στην κατανομή του εισοδήματος και την κοινωνική ενσωμάτωση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η κατασκευή και η εξέλιξη του Euromod υποστηρίζεται από τα ακόλουθα 3 προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- Το πρόγραμμα [I-CUE \(Improving the Capacity and Usability of EUROMOD\) project](#) ανέπτυξε και ενδυνάμωσε το Euromod για να είναι σε θέση να ενσωματώσει τα νέα 10 μέλη του 2004.
- Το πρόγραμμα [MICRESA project \(“Micro-level analysis of the European Social Agenda”\)](#) ερευνά την επίδραση εθνικών, κοινωνικών και δημοσιονομικών πολιτικών, καθώς και αλλαγών σε αυτές τις πολιτικές στη μείωση της φτώχειας στις αρχικές 15 χώρες-μέλη.

- Το αρχικό πρόγραμμα model construction project το οποίο κάλυψε όλες τις (προ του 2004) 15 χώρες-μέλη της ΕΕ.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

- 01-09 Πασιαρδής Π. και Χρ. Σ. Σάββα, «[Οι Τιμές των Κατοικιών στην Κύπρο](#)», Μάρτιος 2009.
- 02-09 Zoumides C. and T. Zachariadis, “[Irrigation Water Pricing in Southern Europe and Cyprus: The Effects of the EU Common Agricultural Policy and the Water Framework Directive](#)”, June 2009.
- 03-09 Gregoriou P., T. Mamuneas and P. Pashardes, “*Agricultural Support Policies and Optimum Tax and Levy Scheme for Pesticide Use in Farm Production*”, July 2009.
- 04-09 Christofides L.N. and M. Michael, “*An Investigation of the Lisbon Assessment Framework (LAF) Methodology*”, July 2008.

Άλλες Δημοσιεύσεις

- Pashardes P. and A. Polycarpou, “*Tax-free Income vs. In-work Tax Allowances: Effects on Labour Market Participation in Cyprus*”, Chapter 8 in: *Tax and Benefit Policies in the Enlarged Europe: Assessing the Impact with Microsimulation Models*, European Centre, Vienna, 2009.
- Clerides S., P. Pashardes and A. Polycarpou, “*Peer Review versus Metric-Based Assessment: Research Ratings of UK Economics Departments*”, Social Science Research Network, December 2008.
- Ανδρέου Μ., Π. Πασιαρδής, Κ. Χατζηγιάννης και Σ. Χατζησπύρου, «*Ο Πληθωρισμός Μετά την Εισαγωγή του Ευρώ και το Κόστος Ζωής των Νοικοκυριών*», Δοκίμιο Κοινωνικού Προβληματισμού, Πανεπιστήμιο Κύπρου, (υπό έκδοση).

Παραιτήσεις Προσωπικού

Η κα Σωτηρούλα Χατζησπύρου παραιτήθηκε από το ΚΟΕ λόγω πρόσληψής της στη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου. Παραίτηση έδωσε, επίσης, και ο κ. Χρήστος Σ. Σάββα, ο οποίος προσλήφθηκε ως Λέκτορας στο Τμήμα Εμπορίου, Χρηματοοικονομικών και Ναυτιλίας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Το ΚΟΕ τους ευχαριστεί θερμά για την ουσιαστική προσφορά τους στις ερευνητικές του δραστηριότητες και τους εύχεται κάθε επιτυχία στη νέα τους σταδιοδρομία.

Προπτυχιακά Προγράμματα

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει δύο προπτυχιακά προγράμματα στα πτυχία Οικονομικών και στις Διεθνείς, Ευρωπαϊκές και Οικονομικές Σπουδές.

Μεταπτυχιακά Προγράμματα

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει μεταπτυχιακά προγράμματα – τρία επιπέδου Μάστερ και ένα διδακτορικού επιπέδου. Το πρόγραμμα Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση προσφέρεται στην Αγγλική γλώσσα.

Επισκέπτες Καθηγητές

Για το **ακαδημαϊκό έτος 2009-10**, επισκέπτονται το Τμήμα και διδάσκουν μαθήματα της ειδικότητάς τους στα προγράμματα του τμήματος οι ακόλουθοι:

- Leonor Coutinho-Κοντολαίμη, Επίκουρη Καθηγήτρια, PhD European University Institute, Italy
- Άγγελος Δελής, Λέκτορας, PhD University of Leicester, UK
- Ευάγγελος Διοικητόπουλος, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Χρίστος Ιωάννου, Λέκτορας, PhD University of Minnesota
- Ουρανία Καρακώστα, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Ευάγγελος Μητροκόστας, Λέκτορας, PhD Πανεπιστήμιο Κρήτης
- Πάρης Νεάρχου, Λέκτορας, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Δημήτρης Ξεφτέρης, Λέκτορας, PhD Universitat Autònoma de Barcelona, Ισπανία

Ειδικοί Επιστήμονες:

- Έλενα Κεττένη, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Νίκη Παπαδοπούλου, PhD Boston College, USA, Κεντρική Τράπεζα
- Γιώργος Συρίχας, PhD University of Essex, Κεντρική Τράπεζα

Κοινοτικό Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS

Το Τμήμα Οικονομικών στα πλαίσια του Κοινοτικού προγράμματος ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS προσφέρει μαθήματα και στην Αγγλική γλώσσα. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009-10, θα προσφερθούν τα πιο κάτω μαθήματα:

Χειμερινό Εξάμηνο 2008-09

- ΟΙΚ306 Διεθνής Χρηματοοικονομική
- ΟΙΚ408 Οικονομική Μεγέθυνση

Εαρινό Εξάμηνο 2009-10

- ΟΙΚ 308 Οικονομική Ανάπτυξη
- ΟΙΚ310 Χρηματοοικονομική Τραπεζική και Χρηματοδότηση

Σειρά Σεμιναρίων στα Οικονομικά

Όπως κάθε χρόνο, το Τμήμα Οικονομικών διοργανώνει σειρά σεμιναρίων με ομιλητές ακαδημαϊκούς από διάφορες χώρες. Τα σεμινάρια είναι ανοικτά για το κοινό. Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος:

<http://www.ucy.ac.cy/goto/economics/en-US/seminars.aspx>

Τελετές Βράβευσης και αποφοίτησης των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών

Η τελετή αποφοίτησης των προπτυχιακών φοιτητών της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Κύπρου την Τετάρτη 24 Ιουνίου 2009. Από το Τμήμα Οικονομικών αποφοίτησαν συνολικά 73 φοιτητές – 67 με Πτυχίο στα Οικονομικά και 6 με Πτυχίο στις Διεθνείς, Ευρωπαϊκές και Οικονομικές Σπουδές.

Η αντίστοιχη τελετή για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές έγινε την Παρασκευή 26 Ιουνίου 2009. Αποφοίτησαν 7 φοιτητές από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα Μάστερ στα Νομισματικά και Χρηματοοικονομικά.

Η τελετή βράβευσης όλων των πρωτευσάντων φοιτητών της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης – προπτυχιακών και μεταπτυχιακών – πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 23 Ιουνίου 2009 στην Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Το Τμήμα Οικονομικών συγχαίρει όλους τους αποφοίτους του και τους εύχεται κάθε επιτυχία.

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το Συμβούλιο και το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο:

- Το Συμβούλιο απαρτίζεται από εκπροσώπους του Πανεπιστημίου, της Κυβέρνησης και των ιδιωτικών οργανισμών που στηρίζουν οικονομικά το ΚΟΕ και προτείνει θέματα για έρευνα.
- Το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Μιχάλης Καμμάς, Γενικός Διευθυντής Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου

Μέλη: Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ, Τμήμα Οικονομικών (Πρόεδρος)
 Ανδρέας Μολέσκης, Γραφείο Προγραμματισμού (Γενικός Διευθυντής)
 Γεώργιος Παπαγεωργίου, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Γενικός Διευθυντής)
 Πάνος Πασιαρδής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (Διευθυντής)
 Γεώργιος Συρίχας, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου (Ανώτερος Διευθυντής Οικονομικών Ερευνών)
 Ανδρέας Χαραλάμπους, Υπουργείο Οικονομικών (Διευθυντής Οικονομικών Μελετών και ΕΕ)
 Κωνσταντίνος Χριστοφίδης, Πανεπιστήμιο Κύπρου (Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων)

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη: Έλενα Ανδρέου, Σωφρόνης Κληρίδης, Θεοφάνης Μαιμουνέας
 Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ, Λούης Χριστοφίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης, Πάρις Κλεάνθους, Άντρος Κούρτελλος
 Θανάσης Στέγγος, Κρίστης Χασάπης, Κώστας Χατζηγιάννης

ΤΟΜΕΑΣ

Δημόσιος

Νοικοκυριά

Επιχειρήσεις

Άλλα ερευνητικά προγράμματα

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Αλέξανδρος Πολυκάρπου, τηλ. 22892404, email: polycarpou@ucy.ac.cy

Μαρία Ανδρέου, τηλ. 22892412, email: andreou.maria@ucy.ac.cy

Παναγιώτης Γρηγορίου, τηλ. 22892427, email: gregorioup@ucy.ac.cy

Νικολέττα Πασιουρτίδου, τηλ. 22892452, email: n.pashourtidou@ucy.ac.cy

Αντζελα Σιεκέρσαββα, τηλ. 22892429, adangela@ucy.ac.cy

Οι απόψεις που εκφράζονται στα άρθρα του ενημερωτικού δελτίου είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του ενημερωτικού δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο και τους συγγραφείς του άρθρου.

Η 'Οικονομική Έρευνα' κυκλοφορεί τρεις φορές ετησίως και είναι διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ www.erc.ucy.ac.cy.